

**MEDENİYETLERİN, DEVLETLERİN VE TOPLUMLARIN ÇÖKÜŞÜ KAYNAKÇASI
(TEZLER/TÜRKİYE)**

(34 tez)

Bülent Ağaoğlu

İstanbul, 8.12.2015

Kaynaklar:

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

İlahiyat Fakülteleri Tezler Kataloğu Veri Tabanı : <http://ktp.isam.org.tr/>

Yapılan aramalar:

Tez adı=medeniyet

Tez adı=uygarlık

Tez adı=yıkılış

Tez adı=yıkılma

Tez adı=yıkım

Tez adı=çöküş

Tez adı=çökme

Tez adı=çözülüş

Tez adı=sosyal

Tez adı=toplumların

Tez adı=toplumsal çöküş

Tez adı= yokolma

Tez adı=yok olma

Tez adı=yok oluş

Tez adı=yokoluş

Özet=toplumsal çöküş

TOPLUMSAL ÇÖKÜŞ

Okumuş, Ejder : **Kur'an'da toplumsal çöküş'ün nedenleri** / haz. Ejder Okumuş.-- 1995. 156 y. ; 28 cm. (Yüksek Lisans).-- Selçuk Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bayyığıt)

Yazar:MAHMUT YAZICI: **Hadislerde toplumların çöküşü / Destruction of peoples in the hadiths** / Danışman: PROF.DR. ALİ AKYÜZ / Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İlahiyat Anabilim Dalı / Konu:Din = Religion ; Sosyoloji = Sociology ; Tarih = History / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2007 / 161 s.

Modernizmin getirdiği yenilikler karşısında büyük bir dejenerasyona uğrayarak yaratılıştaki fitratından uzaklaşan insanoğlu, her türlü azgınlığın yaygınlaştığı yaşantısıyla hızla yok oluşa doğru sürüklenmektedir.

Peygamber olarak gönderildiği Mekke toplumunu, bizzat yaşantısıyla, örnek toplum haline sokan Resûlullah (s.a.s.), asırlardır yaşatılan sözleriyle kendisinden sonra gelecek toplumları uyarmakta ve kurtuluş reçetelerini sunmaktadır. Bu çalışmamızda, Resûlullah'ın tespitleriyle toplumların çöküşüne etki eden nedenleri incelemeye çalıştık.

Tezimizi üç ana bölümde ele aldık:

Birinci bölümde Teorik Çerçeve ve Kavramlar adı altında toplum, toplumsal değişim, çözülme ve çöküş gibi genel sosyolojik kavramlarla, hadislerde toplumların çöküşü ve helak edildiği bildirilen toplumların helak edilme şekilleri ile ilgili kavramları inceledik.

İkinci bölümde ise tezimizin ana temasını oluşturan Resûlullah'ın (s.a.s.) toplumların çöküş nedenleri ile ilgili tespitlerini ve bu nedenlerin toplumlarda yol açtığı etkileri ele aldık. Bu bölümü İtikadi, Sosyal ve Ekonomik Nedenler olmak üzere üç başlık altında inceledik. Resûlullah'ın toplumların helak nedenleri olarak gördüğü şeylerden bazıları şunlardır: Şirk, aşırılık, dini metinleri tahrif, emir bi'l-ma'rûf ve nehiy ani'l-münkeri terk, haksızlık ve zulüm, birlik ve beraberliğin bozulması, zina ve eşcinsellik gibi ahlaksızlıklar, faiz, ölçü ve tartıda hile, cimrilik ve zekat vermemek.

Üçüncü bölümde de Resûlullah'ın, toplumların çöküş nedenleri ile ilgili tespitlerinin, tarihte helak edilen toplumlardaki göstergesini açıklamak suretiyle ikinci bölümde verilen bilgilerin bir çeşit örneklemesini yaparak Nuh, Âd, Semûd, Lût, Medyen kavimleriyle Firavun ve halkının çöküş nedenlerini ve helak edilme şekillerini yazdık.

Yazar:FATİH YÜRÜR: Bilimkurgu sinemasında güncel korkuların yansıması: Post apokaliptik filmler / Reflection of current fears of science fiction genre: Post apocalyptic movies / Danışman: DOÇ. DR. MEHMET ARSLANTEPE / Yer Bilgisi: Kocaeli Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı / Radyo Sinema ve Televizyon Bilim Dalı / Konu:Sahne ve Görüntü Sanatları = Performing and Visual Arts / Dizin:Bilimkurgu = Science-fiction ; Film = Film ; Güncellik = Actuality ; Korku = Fear ; Post apokaliptik = Post apocalyptic ; Sinema = Cinema Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2015 / 323 s.

Bilimkurgu sinemasının popüler alt türlerinden biri olan post apokaliptik filmler, geçmişten gelen geleneksel kaygıların; güncel korkular ile yeniden şekillenmesine sebep olan ve gelecekte yaşanması muhtemel görünen toplumsal çöküş sürecinin ardından yaşanan daha karanlık bir döneme dair vizyonlara yer vermektedirler. Özellikle son yıllarda yaşanan çevresel ve ekolojik felaketler ya da bilim ve teknik alanındaki gelişmeler, toplumsal çöküş sürecinin hızlanacağı izlenimini güçlendirmektedirler. Bu yaklaşım; bireylerin içlerinde buldukları ve kendilerini çevreleyen ideolojik yapının yanlışlarını sorgulama tutumunun yanı sıra, bu yapıyı sahiplenmelerinin gerekliliğini de empoze etmekte ve bu türden filmleri, bireyleri mevcut yapıya bağlı hale getirebilmek için bir araç olarak kullanılmaktadır.

Yazar:MUSTAFA SOYKÖK : Hadislerde anlatılan helak olmuş toplumlar / Destroyed societies that narrated in the hadith / Danışman: YRD. DOÇ. DR. MİRZA TOKPUNAR / Yer Bilgisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı / Konu:Din = Religion / Dizin:Din = Religion ; Din sosyolojisi = Religious sociology ; Hadis = Hadith ; Helak = Destruction ; Kavimler = Tribes ; Kur'an-ı Kerim = Koran ; Toplumsal çöküş = Social destruction ; İslam dini = Islam religion Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2010 / 144 s.

"Hadislerde Anlatılan Helâk Olmuş Toplumlar" başlığını taşıyan bu çalışma, geçmiş toplumlarla ilgili hadislerde verilen "helâk" merkezli bilgileri tespit etmiş ve ele almıştır. Tezimiz bir giriş ve üç bölümden oluşmaktadır.Giriş bölümünde helâkin anlamı ve gerek Kur'ân-ı Kerim'de gerekse Hadis-i Şeriflerde kullanımı ile ilgili genel bir çerçeve çizilmiştir.Birinci bölümde, Kur'ân-ı Kerim ve Hadislerde geçen "sizden öncekiler" ifâdeleri ele alınmış, ayrıca helâk oldukları bildirilen geçmiş kavimler ve helâk süreçleri hakkında bilgiler verilmiştir. Hadislerde geçmiş toplumlarla ilgili verilen bilgilerin çoğunlukla helâk sebepleri ile ilgili oluşu, tezimizin ikinci ve üçüncü bölümünü bu konuya ayırmamıza sebep olmuştur. İkinci bölümde belli başlı lafızlarla önceki toplumların helâk sebebi olarak zikredilen hadisler ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölümde ise hadislerde ifâde edilen bu sebepler, psikolojik ve sosyolojik tasnife tabi tutularak

günümüze yansımaları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Helâk, Kavim, Mânevî Buhran, Öncekiler, Toplumsal Çöküş

Yazar:YUNUS AKÇA : **Kur'an'da mühlet-helak ilişkisi / Koran relation respite-destruction** / Danışman: DOÇ.DR. H. MEHMET SOYSALDI / Yer Bilgisi: Fırat Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı / Tefsir Bilim Dalı / Konu:Din = Religion / Dizin:Helak = Destruction ; Süreler = Periods ; İslam dini = Islam religion Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2001 / 139 s.

III TÜRKÇE ÖZET Kur'an, toplumsal çöküşü kıssalar yoluyla bir çok örnekler vererek ele almaktadır. Kur'an, geçmişin araştırılarak öncekilerin başlarına gelenlerden sonuçlar çıkarılmasına oldukça önem vermektedir. Bunun sonucu olarak toplum geçmişte yükselen ve helak edilen toplumların yükseliş ve helak sebeplerini öğrenecek ve durumlarını tesbit ederek kendilerine çeki düzen vereceklerdir. Zira geçmişin anlaşılması, bugünün ve geleceğin de, daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Kur'an ayetlerini incelediğimizde Allah'ın kendisine isyan eden toplulukları cezalandırma hususunda aceleci olmadığını görmekteyiz. Onlara hallerini düzeltmeleri için birçok uyarının yapıldığını ve mühletin tanındığını Kur'an bizlere haber vermektedir. Buna rağmen yola gelmeyenler geçmiştekilerin akibetine uğramışlardır. Bu helak bir toplumun bütünüyle tarih sahnesinden silinmesi şeklinde olabileceği gibi, toplumun, yaşanan dünya etkinliğini ve saygınlığını yitirmesi şeklinde de olabilir. Bu durumda toplum kendi kültürüne ve değerlerine yabancılaşmakta başkalarının güdümüne girmektedir. Bu şekilde olan helâkta toplumun fertleri ölmemekte ama bir milleti millet yapan en önemli öge olan benliklerini, kültürlerini kaybetmektedirler. Çözülme, bunalım, kriz ve parçalanmaların çokça yaşandığı ve bu nedenle de toplumsal çöküş tartışmalarının yeniden gündeme geldiği çağdaş dünyada Kur'an, toplumsal çöküşü işlerken kullanmış olduğu dil, vermiş olduğu örneklerle günümüz insanına ciddi mesajlar sunmaktadır.

Yazar:HATİCE BAŞKAYA : **Kur'an'da Allah'ın gazabına uğramış insanlar ve toplumlar / The individuals and societies suffered from the rage of god in the Holy Koran** / Danışman: PROF. MUSA KAZIM YILMAZ / Yer Bilgisi: Harran Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tefsir Bilim Dalı / Konu:Din = Religion / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2007 / 129 s.

Çalışmamızın konusunu Kur'ân-ı Kerim'de Allah'ın gazabına uğramış toplumlar ve bireyler oluşturmaktadır.

Gazap, öfke ve kızgınlık demektir. Allah için öfke ve kızgınlık ise 'kullar arasındaki haksızlıklardan dolayı suçluyu cezalandırması' anlamına gelir. Gazap kavramı sadece Kur'an-ı Kerim'de değil, bütün kutsal metinlerde olduğu gibi Tevrat ve İncil'de de yer almaktadır.

Gazap kavramının Kur'ân ve hadislerdeki kullanımına ayrı başlıklar altında genel örnekleriyle yer verdik. Gazapla yakın anlamda Kur'ân'da geçen diğer kelimelere de değindik.

Kur'ân'da gazap kavramı genel anlamda önceki nesiller için kullanılmıştır. Önceki nesillerin Allah'ın gazabına uğramalarının sebebi, Allah'a isyan etmeleri ve diğer insanlara haksız davranmalarıdır. İsyân ve haksız davranışa karşı Allah'ın gazabı ve gazabının neticesi olan azap ve helak, adaletin bir sonucudur. Zulme rıza göstermek, zalimi cezalandırmamak adaletsizliktir. İslam dininin temel anlayışı ise adalettir.

Kur'ân-ı Kerim'de Allah'ın gazabına uğramış her toplum ve bireyin cezalandırılma sebebi dar anlamda tek ele alınmıştır. Bu sebepleri ayrı ayrı ele almamızın nedeni geçmisten ibret alabilmektir. Kur'ân'da, 'Sünnetullah' olarak adlandırılan ilahi kanunun, zamanın farklılaşmasıyla değişmeyeceği belirtilmiştir. Günümüzde de aynı yollardan geçip aynı fiilleri tekrarlayan toplum ve bireylerin basına öncekilere benzer cezaların gelmesi kaçınılmazdır.

Kur'ân-ı Kerim'de önceki toplum ve bireylerin Allah'ın gazabına uğramalarını anlatan sahnelerin bu kadar çok yer almasının sebebi, insanoğlunun azgınlaştığında basına gelebilecekleri önceden bilip, muhtemel bu yakın tehlikeden kendisini korumasını sağlamaktır. Bu yönüyle gazap konusunu içeren Kur'ân pasajları, 'ilahi uyarı ve ikaz' niteliği taşımaktadır.

Kur'ân'da sadece gazap ve helak olaylarına yer verilmez; aynı zamanda bu felaketlerden korunma yolları da gösterilir. Kur'ân-ı Kerim'de, Allah'ın emir ve yasaklarına uygun davranmanın insanı, sözkonusu felaketlerden

koruyacağı belirtilir. Ayrıca insanın, günah işlemesi durumunda Allah'tan bağışlanma dilemesi, Kur'an'da verilen ilahi gazaptan kurtuluş reçetelerindedir.

MEDENİYETLERİN ÇÖKÜŞÜ

Yazar:ÖZGE ÖZÇELİK: **Medeniyeti kurtarma düşüncesinde bilim kurgu ve teori: Herbert George Wells / Science fiction and theory in the idea of salvaging civilisation: Herbert George Wells** / Danışman: YRD. DOÇ. NAGİHAN HALİLOĞLU / Yer Bilgisi: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Medeniyetler İttifakı Enstitüsü / Medeniyet Araştırmaları Anabilim Dalı / Konu:Sosyoloji = Sociology ; Tarih = History ; İngiliz Dili ve Edebiyatı = English Linguistics and Literature / Dizin:Batı medeniyeti = Western civilization ; Medeniyet = Civilization ; Wells, Herbert George = Wells, Herbert George Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2014 / 112 s.

Bu çalışmada Herbert George Wells'in Medeniyeti Kurtarma:İnsanlığın Muhtemel Geleceği adlı teorik eserindeki medeniyeti kurtarma projesi incelenmiştir. Bununla birlikte, yazarın daha önceki yıllarda kaleme aldığı bilim kurgu türündeki romanlarından Zaman Makinesi, Görünmez Adam ve Dünyaların Savaşı'nda projeye paralellik gösteren medeniyeti kurtarma mesajları analiz edilmiştir. Yazarın teorik ve kurgusal eserlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesiyle; medeniyetin kurtulması için gereken unsurlar tasnif edilmiş, yazarın medeniyet tanımlamaları incelenmiş ve medeniyetin bilim kurgu ile ilişkilendirilişi ele alınmıştır.

DEVLETLERİN ÇÖKÜŞÜ

Yazar:ONURSAL BAĞIRGAN : **An analysis on compositional effect during the great trade collapse / Büyük ticaret çöküşü sırasında kompozisyon etkisi üzerine bir analiz** / Danışman: DOÇ. DR. FATMA TAŞKIN / Yer Bilgisi: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi / Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü / Ekonomi Bölümü / İktisat (İngilizce) Anabilim Dalı / Konu:Ekonometri = Econometrics ; Ekonomi = Economics / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / İngilizce / 2014 / 69 s.

Yazar:FARID GARAYEV: **The economic causes of the collapse of the USSR / SSCB'nin çöküşünün ekonomik nedenleri** / Danışman: PROF. DR. NEVİN COŞAR / Yer Bilgisi: Yıldız Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İktisat Anabilim Dalı / Konu:Ekonomi = Economics / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / İngilizce / 2014 / 171 s.

Sovyet İmparatorluğu'nun çöküşünün ekonomik nedenleri modern ekonomide aktüel ve tartışılan konulardan biridir. Son 20 yılda bu konu üzerinde bir çok çalışma ve araştırmalar yapılmıştır. Bu tezin amacı Sovyetler Birliği'nin çöküşünün temel ekonomik nedenlerinin araştırılması ve öğrenilmesidir. Analizimizi üç önemli yönde geliştirecez. Birinci bölümde, idari-komuta ekonomik sistem tipi ile yönetilen Sovyet ekonomik politikalarının çalışma prensipi tanımlanacak. SSCB'nin temel ekonomik politikaları şunlardır: Savaş Komünizmi, Yeni İktisat Politikası ve Demokratik Merkeziyetçilik. Bu ekonomik politikalarının her birinin kendi özellikleri vardır. İkinci bölüm Sovyetlerin Stalin çağından Brejnev çağına kadar olan dönemin analizidir. Ayrıntılı olarak Sovyetlerin sanayi, ziraat, finans ve ulaşım sisteminin analizi yapılmıştır. Buna ek olarak sanayileşme ve kollektifleştirme, Kruşçev reformları, Kosigin reformları ve yoğunlaşma süreci gibi ekonomik reformlar üzerinde konsantre olucaz. Analiz sürecinde Sovyet ekonomisinde ziraat sektörü ile, ekonomide Bilimsel Teknik İlerlemenin eksikliği ile ve aşırı sanayileşme ve askerileştirme ile ilgili sorunlar tespit edilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde Sovyetler Birliği'nin çöküşünün temel ekonomik nedenleri inceleniyor. Konu araştırmasında çöküşün dört en önemli faktörü tespit edilmiştir. İlk faktör, ekonominin diğer alanlarının gelişmesini engleyen ve büyük savunma harcamaları ile finanse edilen Soğuk Savaştır. İkinci faktör, Sovyet hükümetinin bütçe ve gelirlerinin düşüren ve ülkede derin bütçe açığı ve sabit para akımı sıkıntılarını neden olan 1985 yılının petrol krizidir. Üçüncü faktör, Sovyet ekonomisinde mal kıtlığına, tassaruf azlığına, istifçilik, ve hiperenflasyon gibi sorunlara yol açan bastırılmış enflasyondur. Çöküşün son faktörü ise Gorbaçev tarafından yapılan Perestroyka (Yeniden Yapılanma) politikasıydı. Bu reform "piyasa sosyalizmi" ne geçişi mümkün kılan kanunlardan oluşuyordu. Fakat bu yasalar istenilen başarılar elde edilemedi. Sonuç olarak tüm bu faktörler, Sovyetler Birliğinde bir ekonomik, sosyal ve

siyasi bir krize yol açtı. Anahtar Kelimeler: SSBC'nin çöküşü, iktisat politikaları, Sovyet ekonomisinin analizi, çöküşün temel faktörleri

Yazar:BARIŞ AHMET YÖRÜMEZ: **In pursuit of an errant act: The influence of the ?Culture of Late Capitalism? on the dissolution of Communism in Czechoslovak Socialist Republic / Yanlış eylemin peşinde: ?Geç Kapitalizmin Kültürü? nün Çekoslovak Komünizmi'nin çöküşüne olan etkisi/** Danışman: YRD. DOÇ. DR. MARK BAKER ; YRD. DOÇ. DR. MURAT YÜKSEL ; DR. BARIŞ MÜCEN / Yer Bilgisi: Koç Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Siyasal Bilimler = Political Science ; Sosyoloji = Sociology ; Tarih = History / Dizin:20. yüzyıl = 20. century ; Kadife Devrim = Velvet Revolution ; Kapitalizm = Capitalism ; Komünist Parti = Communist Party ; Komünizm = Communism ; Kültürel etki = Cultural effect ; Siyasal değişme = Political change ; Çekoslavakya = Czechoslovakia ; İdeoloji = Ideology ; İdeolojik yönelim = Ideological orientation Onaylandı / Yüksek Lisans / İngilizce / 2012 / 114 s.

Bu tez Batı kültürel ürünlerinin Çekoslovak Komünist Partisinin ideolojik yenilgisine olan etkisini incelemektedir. Temel argümanım Çekoslovak Komünist Parti'nin çöküşünün yalnızca makroekonomik problemler ya da Gorbachev faktörüyle açıklanamayacağıdır. Yapısal problemler ve Gorbachev'in perestroika sı Komünist Parti seçkinlerini zor bir durum içine soksa da, Tiananmen Meydanı olaylarının başarılı bir şekilde bastırılmasının da gösterdiği gibi bu etkenler kendi başına partinin devrilmesi için yeterli değildi. Çöküşü getiren temel etkenin güvenlik güçlerini dahi kitlesel protesto ve öğrenci işgalleri karşısında hareketsiz bırakan, parti elitlerinin içinde bulunduğu derin meşruiyet krizi olduğuna inanıyorum. Fredric Jameson ve Slavoj Žižek'in geç kapitalizmin yeni küresel kültürü hakkındaki çalışmalarından hareketle, “reel komünizmin” meşruiyet krizinin ardındaki temel sebebin Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da kabaca 1950'lerin sonlarında oluşmaya başlayan yeni kültürel ve ideolojik durumun Doğu Bloğu ülkelerine sıçraması olduğunu öne sürüyorum. Bu özelliğiyle tez, iki blok arasındaki etkileşimi tartışarak, “demir perde” konseptine karşı çıkmayı hedefliyor.

Yazar:SEDA YUMLU: **Approaches to the root causes of state failure and collapse / Devlet başarısızlığı ve çöküşünün temel sebeplerine ilişkin yaklaşımlar/** Danışman: DOÇ. DR. PINAR BİLGİN / Yer Bilgisi: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi / Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı / Konu:Uluslararası İlişkiler = International Relations / Dizin:Başarısızlık = Failure ; Devlet = Government ; Devlet idaresi = State administration ; Güvenlik = Safety ; Uluslararası toplum = International society Onaylandı / Yüksek Lisans / İngilizce / 2012 / 115 s.

Soğuk Savaş'ı izleyen dönemde, başarısız devletler yarattıkları sayısız insani ve güvenlik sorunları nedeniyle uluslararası sistem tarafından giderek artan bir endişe kaynağı olarak görüldüler. O zamandan beri, uluslararası toplum tarafından devlet başarısızlığına yönelik çeşitli uluslararası tepkiler ortaya kondu ve önerildi. Devlet başarısızlığı olgusunun devam eden doğası ve neden oldukları güvenlik tehditleri, devlet başarısızlığının 21. yüzyıl için yerleşik bir sorun olduğunu kanıtlamıştır. Bu tez devlet başarısızlığının literatürdeki temel nedenlerine odaklanmakta ve buna yönelik farklı yaklaşımları incelemektedir. Bunu yaparken, tarihsel, küresel politik, birey merkezli ve eleştirel yaklaşımlara göre kategorize edilmiş kapsamlı bir literatür taraması yapmayı amaçlamaktadır.

Yazar:ZEYNEP HİLAL SEKMAN: **Horasan-Irak Selçukluları'nın çöküşünde idârî etkenler / Collapse of the Seljuks Horasan-Iraq administrative factors /** Danışman: PROF. DR. GÜLAY ÖĞÜN BEZER / Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türk Tarihi Anabilim Dalı / Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin:Büyük Selçuklular = Great Seljuks ; Horasan = Horasan ; Irak = Iraq ; Irak Selçukluları = Iraq Seljuks ; Selçuklular = Seljuks ; İdari yapı = Administrative structure Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2011 / 184 s.

Yazar:HALİT ÜRÜNDÜ : **Zwischen sehnsucht und überdruss: Der untergang des Habsburgischen reiches im Österreichischen roman nach dem ersten weltkrieg / Özlem ile bıkkınlık arasında: Birinci Dünya savaşı sonrası Avusturya romanı?nda Habsburg İmparatorluğunun çöküşü /** Danışman: PROF. DR. KASM EĞİT / Yer

Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı / Alman Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı / Konu:Batı Dilleri ve Edebiyatı = Western Linguistics and Literature / Dizin:Almanca = German ; Avusturya edebiyatı = Austria literature ; Melankoli = Melancholia ; Savaş sonrası = Post-war / Onaylandı / Doktora / Almanca / 2008 / 175 s.

Bu tez çalışmasında Avusturya Edebiyatı'nın Birinci Dünya Savaşı sonrasına ait üç yazarı ve bu yazarların üç eseri ile ilgili araştırma ve incelemesi yapılmıştır: Stefan Zweig Rausch der Verwandlung, Joseph Roth Radetzky Marsch ve George Saiko Auf dem Floss. Ortaya çıkan gerçek şudur ki, her üç yazara ait adı geçen eserlerin tematik yönden birbirleriyle bağlantılı olduğudur. Konu bakımından eserlerdeki geçmişe yönelik anlatımlar onları ortak bir paydada buluşturuyor. Şöyle ki; bu eserler Birinci Dünya Savaşı sonrası Avusturya Edebiyatı'nın karakteristik özelliklerini taşıyorlar. Bu karakteristik özellik İmparatorluğun çöküş temasını içermektedir.

Romanlar üzerindeki çalışmanın ana omurgasını Avusturya İmparatorluğu'nun temel taşları olan Provinz (Taşra), Militar (Habsburg Ordusu) ve Milieu (Sosyal Çevre) öğeleri oluşturmaktadır. Tez çalışmamda Habsburg İmparatorluğu'nun temel taşları niteliğinde olan bu unsurlar İmparatorluğun yıkılması ile ilişkilendirilmiş ve ortaya konulmaya gayret edilmiştir.

Bütün bu aşamalarda, araştırmacı yazar Claudio Magris'in 1966 yılında yazdığı Der Habsburgische Mythos adlı edebiyat çalışması niteliğinde olan yapıtıdan yola çıkmıştır. Claudio Magris'in teorisine göre Habsburg İmparatorluğu zamanında yaşananların yüzyıllar boyu, yazar Grillparzer den başlayarak Birinci Dünya Savaşı ve hatta sonrasına kadar olan yazarlar tarafından, bilinçli bir şekilde mitleştirilmesidir. Bu mitleştirmenin ana sebebi İmparatorluğu ve imparatorluk yıkılıncaya dek içerisinde barındırdığı çok ulusluluğu (Vielvölkerstaat) bir arada tutma gayretidir. Ancak İmparatorluğun yıkılmasından sonra mitleştirme son bulmamış ve devam etmiştir. Aslında, bu mitleşme Claudio Magris'e göre böylece en anlamlı ve en etkili sürece gelmiştir. Geçmişe yönelik anlatımın sebepleri kolay anlaşılır gibi değildir. Çünkü artık İmparatorluğun yıkılışından dolayı kendisini ayakta tutmanın gereği kalmamış ve tek gerçeklikle olan bağ, yani Habsburg İmparatorluğu'nun varlığı da son bulmuştur. Her ne kadar yazarlar tarafından geçmişe yönelik anlatımlar devam etmiş olsa da, artık gerçeği tam anlamıyla yansıtmak mümkün değildir. Claudio Magris'e göre daha sonra yazılı edebiyata aktarılanlar Monarşinin bir zamanlar var olduğu şekliyle değil yazarların hayallerindeki şekliyle ortaya konmuş olmasıdır. Bu tezdeki amaç; yukarıda adı geçen yazarların nasıl, neden ve niçin geçmişe yönelik yazılı anlatımlar yaptığını saptamaktır. Üzerinde çalışılan edebi romanların yazım tarihlerinin Birinci Dünya Savaş sonrası 1930'lu yıllar olduğu mektup arşivlerinden ortaya konmuştur. Yapılan çalışmada yalnızca edebiyat eserlerinden yola çıkılmamış aynı zamanda tarihsel gerçeklere değinilmiş ve dönemsel özelliklerde ayrıntılı bir şekilde araştırılıp incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın bana önemli katkılar sağladığını düşünüyorum. Stefan Zweig, Joseph Roth ve George Saiko gibi Batı ve Avusturya edebiyatının büyük üstatlarını çok daha iyi anlıyor ve eserlerini yorumlayabiliyorum. Umarım bu çalışma birçok edebiyat çalışmasına ışık tutar ve ilham kaynağı olur.

Yazar:ERŞAHİN AHMET AYHÜN: **Kırım Hanlığı ve çöküş sebepleri / The Khanate of Crimea and the reasons of its collapse** / Danışman: PROF. DR. HULÛSİ YAVUZ / Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı / İslam Tarihi Bilim Dalı / Konu:Din = Religion ; Sanat Tarihi = Art History ; Tarih = History / Dizin:Küçük Kaynarca Antlaşması = Küçük Kaynarca Treaty ; Kırım = Crimean ; Kırım Hanlığı = Crimean Khanate ; Kırım Tatarları = Crimean Tatars ; Kırım Türkleri = Crimean Turks ; Kırım göçleri = Crimean migrations ; Prut Seferi = Prut Campaign ; İlhak = Annexation ; Şeriye sicilleri = Court registers / Onaylandı / Doktora / Türkçe / 2008 / 301 s.

Yazar:SÜLEYMAN GÖKÇE: **A critical perspective on state failure, its consequences, and reconstruction of the state. Afghanistan: A case study. / Devletin çöküşü, sonuçları ve devletin yeniden inşası üzerine eleştirel bir yaklaşım. Afganistan: Örnek olay incelemesi.** / Danışman: PROF.DR. HÜSEYİN BAĞCI / Yer Bilgisi: Orta Doğu

Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı / Konu:Siyasal Bilimler = Political Science ; Tarih = History ; Uluslararası İlişkiler = International Relations / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / İngilizce / 2006 / 141 s.

Yazar:ÖMER SONER HUNKAN: **Orta Asya ilk Müslüman Türk devleti Türk hakanlığı (Karakhanlılar) kuruluş-gelişme-çöküş / In central Asia first Muslim Turkish state (Karakhanids) foundation-development-decline /** Danışman: PROF.DR. ÖZKAN İZGİ / Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Anabilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin: Onaylandı/ Doktora / Türkçe / 2005 / 482 s.

Yazar:SEHER KARAKUŞ ÖZÜAR: **Kırım Hanlığı'nın çöküşü ve Kırım topraklarının Rus işgali altına girmesi /** Danışman: PROF.DR. MEHMET ALPARGU / Yer Bilgisi: İnönü Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Bölümü / Konu:Tarih = History / Dizin:Kırım Hanlığı = Crimean Khanate ; Osmanlı Devleti = Ottoman State ; Rusya = Russia ; Türk-Rus ilişkileri = Turkish-Russian relations Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2001 / 81 s.

Yazar:EMİNE USLU: **Sibir Hanlığı'nın kuruluşu gelişimi ve yıkılışı / Sibir Khanate and the collapse of the development organization /** Danışman: DOÇ. DR. SABAHATTİN ŞİMŞİR / Yer Bilgisi: Balıkesir Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Anabilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin:Cengiz Han = Cengiz Han ; Hanlar = Hans ; Hanlıklar Dönemi = Khans Period ; Rusya = Russia ; Sibirya = Siberia ; Tarihsel gelişim = Historical development ; Türkistan = Turkistan Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2011 / 112 s.

XIII. yüzyılın ilk yarısından, Çin'den Adriyatik Denizine kadar düzenlediği seferler ile bütün bozkır sahasını kasıp kavuran Cengiz Han (1167-1227) elde etmiş olduğu başarıyı ilahi bir zemine oturtturarak “Yüce mevkiye ebedi Gök'ün yardımı ve koruması ile eriştim” demiştir. Cengiz Han'ın teşkilatlı dehası sayesinde küçük bir Moğol kavmi kendisinden kat kat fazla olan diğer kavimleri ve çok geniş ülkeleri yalnız hakimiyet altına almakla kalmamış bu kavimleri tek bir imparatorluk halinde birleşerek Dünya'da yeni bir nizam kurmuştur. XII. Yüzyılın sonu ve XIII. Yüzyılın başında vuku bulan Moğol-Türk istilasının en büyük neticesi, bütün Türk illerinin bir tek imparatorluk halinde birleşmeleri olmuştur. Tarihte bir daha eşi görülmeyen bu büyük imparatorluk, Hindistan ve Çin Hindistan'ı hariç, bütün Asya'yı kapladığı gibi Doğu Avrupa'nın hemen hemen bütün sınırlarını içine almıştır. 1157 doğan Cengiz Han'ın dehası sayesinde 1206 yılında Moğolistan'daki bütün Moğol ve Türk boyları hâkimiyetleri altına alınmıştır. Cengiz Han Çin'i Türkistan'ı ve İran'ı zapt etmiştir.

Cengiz Han ölümünden önce topraklarını oğulları ve torunları arasında paylaştırmıştır. Cengiz Han'ın ölümünden sonra oğulları ve torunları onun fütühatını devam ettirerek bir Moğol- Türk Kağanlığı kurmuşlardır. Cengiz Han'ın büyük oğlu Cuci'ye Altın Ordu verilmişti. Altın Ordu Devleti'nin teşekkülü bu şekilde meydana gelmiştir. Fakat Cuci'nin daha önce ölmesinden dolayı Cengiz Han onun yerine Cuci'nin oğlu Batu'yu tayin etmişti. İmparatorluk daha önce Cengiz Han'ın sağlığında taksim edilmiş olduğundan oğulları da bu geleneğe uyarak, kendi ülkelerini çocukları arasında taksim etmişlerdir. Cuci Han da büyük oğlu Orda'ya ülkenin doğu kısmını (Ak Orda), Batu asıl Kıpçak sahasını (Gök Orda); Tok Timur; İdil Nehri'nin orta ve kuzey bölgesini; Şiban, Ural'dan başlayarak Güney Sibirya ve civar bölgelere sahip olmuştur. Altın Orda kuvvetli bir merkeze sahip olduğu müddetçe bunların hepside Batu ailesinin hakimiyetini tanımış ve daha ziyade devletin türlü kısımlarında hakimiyetleri babadan oğula geçer birer vali vaziyetinde bulunmuşlardır.

Fakat merkezin zayıflaması ve bilhassa Batu sülalesinin kesilmesi ile başlayan mücadelelere bunlar büyük bir amil olmuşlardır. Batu gerek uyguladığı devlet politikaları ile gerekse Cengiz Han yarasını yönetimde tatbik etmesiyle Altın Orda Devleti'nin kurucusu olarak tarihte yerini almıştır. Ondaki sonraki yönetimde hiyerarşik düzenin devam etmesine rağmen yönetimdeki zayıflamalar içteki taht mücadeleleri ve sonradan beliren Timur tehlikesi ile merkezi sistem oldukça sarsılmıştır. Timur tarafından indirilen büyük darbeden sonra Altın Orda Devleti artık yaşama kudretini kaybettiğinden süratle çöküntüye doğru gitmişti. Son olarak da 1502 yılında Kırım Hanı Mengli Giray Altın Ordu'nun bütün düşmanları ile birleşerek Saray şehrine saldırarak Altın Ordu Devletini tamamen ortadan kaldırmıştır. Altın Ordu Devleti ortadan kalmasına rağmen bu devletin gelenek ve iddialarını uzun bir zaman yaşatmaya devam etmişlerdir.

Altın Ordu (1240-1502) Devleti'nin yıkılması ile bu bölgede Kazan (1437-1552) , Kırım (1460-1783), Astarhan (1466-1556) , Kasım(1445-1681) ve Sibir (1220-1598) gibi hanlıklar kurulmuştur.

İrtiş boyu M.S. I. Yüzyıldan beri çeşitli Türk-Kıpçak boylarının yaşadıkları bir saha idi. Bunlardan biride Sibir Hanlığı idi. Ural dağlarının doğusundaki Tobol, İrtiş, İşim ve Ob ırmakları havzasını içine alarak Altay Dağlarına kadar uzanan saha için Sibiry coğrafi adı kullanılmıştır. Sibiry ismi İslam tarihçilerinden Reşidedin'in Cami-üt Tevarihinde 'ibir- Sibir' olarak ilk defa rastlıyoruz. Halkın büyük bir çoğunluğu Kıpçak, Kırgız ve Yakut Türkleri oluşturmaktadır. Hunlar ve Göktürkler devrinden beri tamamıyla Türklerle meskun olan bu bölge Moğolların ortaya çıkışı ve Cengiz Han Devleti'nin sınırları içinde kalmıştır. Altın Orda'nın ortadan kalkmasıyla bağımsız bir hanlık olarak ortaya çıkmıştır. Hanlığın kuruluş tarihi hakkında bazı tereddütler varsa da tarihçiler arasında yaygın kanaat 1480 yılında kurulduğu yönündedir. Hanlığın merkezi bugünkü Tümen şehri olarak kurulmuştu. Hanlığın kaderi Rusya'nın Kazan Hanlığını ele geçirmesiyle değişmişti. Ruslar Sibiry adını ilk defa 1407 yılından itibaren duymaya başlamıştır.

Altın Ordu sonrası kurulan hanlıklar, Rus knezliklerine korkulu zaman geçirtmişlerdir. Fakat, iç mücadelelerini sona erdirip birlikte hareket etmeye başlayan Ruslar batının tekniğinden, Türk hanlıkları arasındaki kavgalardan ve her hanlığın kendi içindeki entrikalarından faydalanmasını bilmişlerdir. Neticede ilk olarak Kazan Hanlığı Çar IV. İvan tarafından 1552 tarihinde ele geçirilmiştir. Kazan Hanlığı uzun bir müddet Ruslar'ın İdil-Ural boyunca Hazar Denizine doğru yayılmalarına en büyük engel teşkil etmişlerdir. Kazan Hanlığının düşmesi ile Ruslar'ın geniş ölçüde Türk illerinin istilası imkân dâhiline girmiştir. Rusya'nın yalnız Rus halkından oluşan bir devlet olmaktan çıkıp çeşitli milletlere hâkim bir imparatorluk haline gelmesi ancak Kazan Hanlığının zaptıyla mümkün olmuştur. Kazan Hanlığının düşmesi ile Rus Devleti'nin sınırları çok kısa bir zaman içerisinde Hazar Denizi kıyılarına ve Kafkaslara dayanmasına imkân verdiği gibi Ural sahasının da Ruslar'ın eline geçmesiyle Sibir ve Türkistan istikametinde Rus yayılışının önünde pek engel kalmamıştır.

Bu aşamadan sonra Rusya 16. yüzyıldan beri Sibiry üzerinden Çin, Türkistan üzerinden Hindistan'a ve Kafkasya üzerinden İran ve Türkiye'ye ulaşmak isteyen Rusya bu politikasını Kazan Hanlığının zaptı ile gerçekleştirme olanağı bulmuştur. Rus istilası başladığı zamanda hanlığın başında bulunan Yedigâr Han'ın Rusya'ya karşı sempatik duran bir politika izlemesi ve Rusya'nın varlığını kabul etmesiyle beraber büyük bir tepki olarak karşısına Küçüm Han çıkmıştı. Cengiz soyundan geldiği düşünülen Küçüm Han ile Yedigâr Han arasında 1556 yılından itibaren mücadele başlamış ve 1563'te İrtiş nehri üzerindeki İsker şehri ve Batı Sibir Hanlığının idaresi Küçüm'ün eline geçmiştir. Bundan sonra Küçüm Han hanlık topraklarını müdafaa etmeye başlamıştır. Çalışmamızda bu konular temel alınmakla birlikte daha detaylı bir araştırma yöntemi izlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Cengiz Han, Türkistan, Sibiry, Cuci, Küçüm Han, Yedigâr Han, Rusya, Kazan

Yazar: MURAT KAYA : **Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yıkılışını hazırlayan uluslararası gelişmeler / International developments laying the foundations of the collapse of the Republic of Cyprus** / Danışman: DOÇ. DR. LEVENT ÜRER / Yer Bilgisi: Beykent Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı / Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı / Konu: Tarih = History ; Uluslararası İlişkiler = International Relations / Dizin: Amerika Birleşik Devletleri = United States of America ; Cumhuriyet = Republic ; Kıbrıs = Cyprus ; Kıbrıs Cumhuriyeti = Cyprus Republic ; Türkiye = Turkey ; Uluslararası ilişkiler = International relations ; Yunanistan = Greece ; İngiltere = England / Onaylandı / Yüksek Lisans/ Türkçe / 2010 / 90 s.

Araştırmamda Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yıkılışını, uluslararası gelişmeler ekseninde değerlendirmeye çalıştım. Bunu yaparken de detaylarla boğulmamak için bu sürecin öncesi ve sonrasında önemli gördüğüm olayları başlıklar altında vermeye gayret ettim. Bu çalışmamda birçok kitap, dergi ve makaleden yararlandım. Kıbrıs Cumhuriyeti zamanın şartlarında yapay bir devlet olarak kurulmuştur. Milliyetçiliğin ivme kazandığı 19. yüzyıldan bu yana bir arada yaşamayı becerememiş (ya da buna zorlanmış) iki milletin bir araya getirilme çabasından öteye gidememiştir bu cumhuriyet. Türkiye bu süreci iyi idare edememiş, avantajlarını yeterince kullanamamıştır. İngiltere ve ABD'nin kontrolündeki BM'nin kararları karşısında hakkını savunamamış, masaya yumruğunu vuramamıştır. Uluslar arası arenada her zamanki gibi haklının değil güçlünün dediği olmuştur. Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Cumhuriyeti, ABD, BM, İngiltere, Türkiye, Yunanistan.

Yazar: RIZA GÜRLER AKGÜN: **Yazılı ve arkeolojik belgeler ışığında Urartu Krallığı'nın yıkılış süreci / Urartian kingdom collapse process in the light of written and archaeological documents** / Danışman: PROF. DR.

KEMALETTİN KÖROĞLU / Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Anabilim Dalı / Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı / Konu:Arkeoloji = Archeology ; Tarih = History / Dizin:Urartu Devleti = Urartian state ; Urartular = Urartians ; Urartular Dönemi = Urartians Period Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2009 / 210 s.

Bu çalışmanın konusunu Doğu Anadolu coğrafyasında ilk defa bir devlet organizasyonu kurmayı başarabilmiş olan Urartu Krallığı'nın yıkılış süreci oluşturmuştur. Urartu Krallığı'nın yıkılışı konusu klasik kaynaklara ve genel kabullere dayandırılarak Medler veya İskitler ile ilişkilendirilmiş, yayınlarda yüzeysel şekilde ele alınmıştır. Bu yüzden son dönem Urartu kralları ve bunların kronolojisi, Urartu'nun kimler tarafından ne zaman yıkıldığı cevaplanması gereken sorulardır.

Çalışmamız sırasında Urartu ve Assur yazılı kaynaklarında Urartu krallarının durumlarıyla ilgili önemli verilere rastlanmıştır. İÖ. 7. yüzyıl Assur kaynaklarında Urartu coğrafyasındaki göçebe grupların etkinliği net bir şekilde görülmüş, Rusa ve Sarduri adlı kralların adlarına rastlanmıştır. Urartu yazılı kaynakları ise yıkılışa ilgili herhangi bir ipucu vermezken, son dönem Urartu krallarının kimler olabileceği konusunda önemli veriler sunmuştur. Özellikle Argiştı oğlu Rusa'dan (II. Rusa) sonra Urartu tahtına çıktığı kabul edilen Erimena oğlu Rusa'nın, yazıtların işaret ettiği üzere Argiştı oğlu Rusa'dan önce Urartu tahtında olabileceği ortaya çıkmıştır. Urartu kentlerinin yıkım tabakalarında İÖ. 7. yüzyıla tarihlenen ve göçebe gruplarla ilişkilendirilen buluntulara rastlanmış, Urartu kentleri ile köylerine yönelik bir tehdit karşısında, Urartuların kapıları öreerek önlem almaya çalıştıkları görülmüştür. Ayrıca tamamı yanarak yıkılan Urartu kentlerinde ne çok sayıda iskelete ne de bir saldırı izine rastlanmıştır. Urartu kentlerinin daha çok terk edilmiş ve yağmalanmış olduğu anlaşılmıştır. Bütün bu bulgular göçebe grupların Urartu'nun yıkılışına sebep olduğunu göstermektedir.

Kentlerin çoğunda Urartu'ya en parlak dönemini yaşatan II. Rusa sonrasına ait bulgu yoktur. Kentlerin II. Rusa'nın saltanatıyla birlikte yaklaşık İÖ. 7. yüzyılın ilk yarısının sonu veya ikinci yarısının başlarında son buldukları anlaşılmıştır. Yalnızca Aras Havzası'ndaki Karmir Blur'da II. Rusa sonrasına tarihlenebilecek zayıf buluntular vardır.

Yazar:UĞUR ERSINADIM : **Yıkılış döneminde Türkiye Selçukluları (1277-1308) / Turkey Seljuks in the collapsing period (1277-1308)** / Danışman: PROF. DR. SEYİT SERTÇELİK/ Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Bölümü / Tarih Anabilim Dalı / Genel Türk Tarihi Bilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin:Alaeddin Keykubat I = Alaeddin Keykubat I ; Anadolu Selçukluları = Anatolian Seljuk ; Orta Çağ = Middle-Age ; Selçuklular Dönemi = Seljukids Period ; Tarih = History Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2009 / 177 s.

Bu çalışmamızda Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılış dönemi olan 1277-1308 yılları arasındaki dönem incelenmiştir. Bu dönemde hüküm süren III. Gıyaseddin Keyhüsrev, II. Gıyaseddin Mesud (iki kez) ve III. Alâeddin Keykubat'ın saltanatları sırasında yaşanan siyasî olaylar ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Ayrıca bu dönemde Türkiye Selçuklu ve İlhanlı Devletleri tarihlerinin iç içe geçmesinden dolayı, İlhanlıların Anadolu'da yaptıkları icraatlar ve bunların yansımaları olan olaylar da açıklanmaya çalışılmıştır. Son olarak tartışmalı olan Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılış tarihi konusunda fikir yürütmeye çalışarak, bu tartışmayı gidermeye gayret edilmiştir.

Yazar:İLYAS KAMALOV: **Altın Orda-Rus ilişkileri ve Altın Orda'nın Rusya'ya etkileri (Altın Orda Devleti'nin yıkılışı ve Çarlık Rusyası'nın kuruluş sürecinde) / Golden Horde-Russian relations and the influences of Golden Horde Over Russia (during the Collapse of Golden Horde and the Establishment of Tsardom Russia)** / Danışman: PROF. DR. GÜLÇİN ÇANDARLIOĞLU / Yer Bilgisi: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Bölümü / Tarih Anabilim Dalı / Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin: Onaylandı / Doktora / Türkçe / 2008 / 405 s.

Çengiz Han ve oğullarının seferleri neticesinde Deşt-i Kıpçak, Kırım, İdil-Bulgar ve Kuzey Kafkaslar'da kurulan Altın Orda Devleti, yaklaşık üç asır boyunca (1223-1502) Rus knezliklerini hâkimiyeti altında tutmuştur. Bu süre zarfında kendi knezliklerinde hüküm sürebilmek için hanların onayını almak zorunda olan Rus knezleri, birçok kez hanların yanına seyahat etmiş, uzun süre onların yanlarında kalmış, hatta çocuklarını rehin olarak Orda'da

birakmışlardır. Hanlar, hâkimiyeti altına aldıkları Rus knezliklerinde nüfus sayımları yaptıktan sonra, nüfus sayım sonuçlarına göre Rus topraklarından vergi ve asker toplamışlardır. Rusların Altın Orda'ya olan bağlılıklarından biri de paralarında Altın Orda hanlarının adlarına yer vermeleridir.

Yaklaşık üç asır süren Altın Orda hâkimiyeti döneminde, Ruslar birçok alanda Altın Orda etkisinde kalmış, hatta bazı uygulama ve müesseseleri benimsemişlerdir. En başta, Moskova Rusya'sının birbirleriyle mücadele hâlinde olan diğer Rus knezliklerini kendi etrafında birleştirmesi ve Çarlık Rusyası'nın temellerini atması, Altın Orda hanları sayesinde mümkün olmuştur. Moskova Knezliğini gerek diğer Rus knezliklerine karşı gerekse de yabancı düşmana karşı koruyan Altın Orda hanları, aynı zamanda Rus topraklarını Latin ve Litvanya yayılmacılığına karşı desteklemiş ve böylece Rus topraklarının Katolikleşmesini engellemiştir. Bütün vergi ve yükümlülüklerden hanlar tarafından muaf tutulan Rus Ortodoks Kilisesi de, tarih boyunca en rahat dönemini Altın Orda döneminde yaşamıştır. Bu dönemde güçlenen Rus Ortodoks Kilisesi, Moskova Knezliğini destekleyerek ve halkı örgütleyerek Çarlık Rusyası'nın kurulmasına ve Hristiyanlığın bütün Rus topraklarında yayılmasına katkıda bulunmuştur.

Altın Orda döneminde Rus idarî yapısı ile başta knez ve boyarlar olmak üzere bütün sınıfların durumlarında değişiklikler olmuştur. Rus knezlikleri Altın Orda'da olduğu gibi, on, yüz, bin, tümen gibi birimlere ayrılmıştır. Altın Orda yıkıldıktan sonra Rus knezleri, sadece hanlar için kullandıkları 'çar' unvanını değil, hanların bütün yetki ve hükümdarlık alametlerini de benimsemişlerdir. Büyük knezlerin etki ve yetkisi artarken, boyar, hizmetli knez, şehir ve köy halkının kneze olan bağlılıkları artmış ve hür toplum anlayışı sona ermiştir. Altın Orda'daki kurultayları örnek olarak benzer toplantılar düzenlemeye başlayan Ruslar ayrıca ordularını da Altın Orda ordusu örneğinde tanzim etmiş, Türk ve Moğol savaş taktiği ile silahlarını benimsemişlerdir.

Altın Ordalılar ile Rusların iç içe yaşamaları, aralarında evlilik yoluyla akrabalık bağlarının kurulmasını da sağlamıştır. Üst düzey evlilikler sonucunda birçok Tatar kökenli devlet adamı, Rus tarihinde önemli rol oynarken, halk arasındaki evlilikler de kültürel anlamdaki etkileşimi beraberinde getirmiştir. Altın Orda döneminde ileri sürülen aksine Rus şehirleri gelişmiş, tarım faaliyetleri artmış, ticaret canlanmıştır. Diplomasi, hukuk ve postacılık alandaki etkilere I. Petro dönemine kadar rastlanılırken, dil ve edebiyat alandaki etkileri günümüzde de görmek mümkündür. Rusçanın sözvarlığında bulunan bugün çok sayıdaki Türkçe ve Moğolca kelimeler bu etkinin göstergeleridir.

Yazar: BURHAN ABAZİ : **Yugoslavya siyasal sisteminin yıkılışı / The collapse of the political system of Yugoslavia** / Danışman: DOÇ.DR. BİROL AKGÜN / Yer Bilgisi: Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı / Konu: Uluslararası İlişkiler = International Relations / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2007 / 136 s.

Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Josip Broz Tito liderliğinde kurulan, etnik, kültürel ve dini olarak birbirinden farklı özellikler taşıyan toplulukların bir arada topraklarında yaşadığı, Dünyadaki iki kutuplu düzende kutupların ortak kesişimi özelliğine sahip, her iki tarafın sistemlerinin özelliklerini barındıran politik ve ekonomik uygulamaların uygulandığı bir ülke olarak tarih sahnesinde yer almıştır.

Otuz beş yıl boyunca Josip Broz Tito liderliğinde işleyen Yugoslavya sistemi, Tito'nun vefatından sonraki dönemde çok uzun süre varlığını sürdürmemiştir. 1991 yılında Slovenya ve Hırvatistan Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarını ilan etmeleri ile başlayan süreçte, kanlı çatışmalar ve insanlık dışı olaylar ortaya çıkmış ve Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti, paramparça olarak tarihe karışmıştır.

Bu parçalanma ve yok oluşun ortaya çıkmasında çok eski zamanlardan gelen olaylar ve iki kutupluluğun ortadan kalkması esnasında yaşanan konjonktürün etkileri mevcuttur.

Farklılıkların ülkesi olan Yugoslavya, tarih sahnesini terk ederken büyük güçlerin birbirlerine güç gösterisi yaptığı, büyük bir satranç oyununa satranç tahtalığı yapmıştır. Tarihi geçmişinden ve çok milletli yapısından kaynaklanan iç düşmanlık, dış güçlerin satranç oyununda kan olarak, ortaya dökülmüştür.

Farklı inançlara ve kültürlere sahip değişik milletlerin mutlu ve huzurlu bir ortam içinde birlikte yaşaması amacıyla oluşturulmuş bu sistem ve ülke parçalanarak ortadan kalkarken, yanı başında AB büyümeye devam

etmektedir. Yugoslavya'dan kopan parçalar şimdi AB çatısı altında birleşmekte, birlikte olmayı imkânsız görerek ayrılanlar şimdi nasıl olurda sınırlarını kaldırıp, birlikte yaşayacaklar. Sonuç olarak Yugoslavya yıkılmıştır çünkü hiçbir iç ve dış siyasi irade yaşamasını istememiştir.

Yazar:HİSAJİ TOKUDA : **Uygur Hakanlığı Döneminde (744-840) ticaret faaliyet ve yıkılışa etkileri / Commercial and effect of destroy in Uygur Empire Period** / Danışman: PROF.DR. GÜLÇİN ÇANDARLIOĞLU / Yer Bilgisi: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Tarih = History / Dizin:Soğdlular = Soğdlular ; Tang Hanedanı = Tang Dynastry ; Ticaret = Trade ; Türkler = Turks ; Uygurlar = Uighurs Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2003 / 55 s.

III ÖZET M. S 744 yılında Göktürklerden sonra Moğol Bozkırına hakim olan Uygurlar, Ötüken Büyük Uygur Kağanlığı olarak büyük bir devlet kurmuşlardır ve bu devlet Moğol Bozkırında yüz sene boyunca devam etmiştir. Ötüken Büyük Uygur Kağanlığı, Çin'deki Tang Hanedanı ile yakın ilişki kurmuştur. O zaman, Orta Asya'dan tüccar millet olan Sogdlular gelip Uygurların koruması altında Çin'de kapitülasyonlar kazanıp büyük ticari faaliyetleri başlatmışlardır. Sogdlular, Çin'den pek çok malı Uygurlara getirmiştir. Fakat, Sogdluların bu faaliyeti, sadece, Ötüken Büyük Uygur Kağanlığı ile Tang Hanedanı'nın ilişkisinin bozulması değil, Uygur devleti içinde iktidar mücadelesine de yol açmıştır. Sonuçta, Ötüken Büyük Uygur Kağanlığı M.S 840 yılında Sogdlu olan An Yun Ge tarafından yapılan darbe teşebbüsünden sonra Kırgızların hücumuna uğrayıp yıkılmıştır.

Yazar:MEHMET ALİ GÜREL : **Anadolu`da Moğol isyanları ve Anadolu Selçuklu Devleti`nin yıkılışı / The Rebellions of Mongol in Anatolia and collapsing of the satate of Anatolian Seljukian** / Danışman: YRD. DOÇ. DR. ZEKİ ATÇEKEN / Yer Bilgisi: Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Anabilim Dalı / Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin:Anadolu = Anatolia ; Anadolu Selçukluları = Anatolian Seljuk ; Ayaklanmalar = Rebellions ; Moğollar = Mongoşs ; Orta Çağ = Middle-Age Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2001 / 89 s.

Yazar:EDA YILMAZ: **Meclis-i Mebusan`da bulunan Türk olmayan milletvekillerinin Osmanlı Devleti`nin yıkılışına etkileri / The Effects of the non-Turk deputies present in the national assembly "Meclis-i Mebusan" to the Ottoman Empire** / Danışman: Y.DOÇ.DR. DURSUN GÖK / Yer Bilgisi: Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Tarih = History / Dizin:Gayr-i Türkler = Gayr-i Turk ; Meclis-i Mebusan = Ottoman Parliament ; Osmanlı Devleti = Ottoman State ; Yıkıcı faaliyetler = Subversive avctivity Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2000 / 128 s.

Yazar:ALİ DELİCE : **Mervan B. Muhammed ve Emevi devletlerinin yıkılışı / Marwan b. Muhammad and the collapse state of Umayyad** / Danışman: PROF.DR. AHMET ÖNKAL / Yer Bilgisi: Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Din = Religion / Dizin:Emeviler = Omayyads ; Mervan bin Muhammed = Mervan bin Muhammed ; İslam tarihi = Islamic history Onaylandı / Doktora / Türkçe/ 1998 / 248 s.

Yazar:H. AHMET ÖZDEMİR : **Moğol istilası ve Abbasi Devleti'nin yıkılışı (Cengiz ve Hülagu dönemleri) (616-656/1219-1258)** / Danışman: PROF.DR. MUSTAFA FAYDA / Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Din = Religion ; Tarih = History / Dizin:Cengiz Dönemi = Cengiz Period ; Hülagu Dönemi = Hülagu Period ; Moğol istilası = Mongol captured ; Moğollar = Mongoşs Onaylandı / Doktora / Türkçe / 1997 / 237 s.

Yazar:YUSUF KISA: **Nasr b. Seyyar ve Emevilerin yıkılışı yıllarında Türk yurtlarının siyasi durumu** / Danışman: PROF.DR. ZEKERİYA KİTAPÇI / Yer Bilgisi: Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Tarih = History / Dizin:Emeviler = Omayyads ; Nasr bin Seyyar = Nasr bin Seyyar ; Türkler = Turks Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 1994 / 90 s.

Yazar:EBRAHİM PERVANEH: **İran'da şahlığın yıkılışı ve İran İslam Cumhuriyeti** / Danışman: DOÇ.DR. ERSİN ONULDURAN / Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Konu:Siyasal Bilimler = Political

Science / Dizin:Pehleviler Dönemi = Pehleviler Period ; Siyasal akımlar = Political movements ; Toplumsal akımlar = Social trends ; İnan = İnan Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 1988 / 144 s.

Yazar:DERVİŞ BAŞA: **Uluslararası petrol politikasının Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına etkisi / Effect of the international petroleum policy on collapse of the Ottoman State** / Danışman: YRD. DOÇ. DR. TUĞRUL ÖZCAN / Yer Bilgisi: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih Anabilim Dalı / Konu:Tarih = History ; Uluslararası İlişkiler = International Relations / Dizin:Enerji = Energy ; Enerji politikaları = Energy policies ; Osmanlı Devleti = Ottoman State ; Petrol = Petroleum ; Petrol ürünleri = Petroleum products ; Tarihsel süreç = Historical process ; Uluslararası politika = International policy Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2013 / 107 s.

Petrolün varlığı ilkçağlardan beri bilinmekteydi. Bu madde ilkçağlardan günümüze kadar imkânlar ölçüsünde kullanılmıştır. Mumyalamadan sağlığa, aydınlanmadan silah yapımına, yalıtımdan yol yapımına kadar çeşitli sektörlerde petrol ürünleri kullanıldığı bilinmektedir. Petrolün oluşumu, uzun bir süreci

kapsamaktadır. Aynı zamanda yenilenemeyen bir maddedir. Sanayi Devrimi ve sonrasındaki gelişmeler petrol ürünlerine çok daha geniş bir tüketim sahası açmıştır. Motorun icadı ve motorlu taşıtların ortaya çıkması bu maddenin önemini birden artırmıştır. Motorlu araç yakıtı olarak kullanılmaya başlanmasıyla birlikte üretimi ve tüketimi hızla artmıştır.

Petrol dünyanın her yerinde kolayca bulunan madde olmadığından dolayı her devletin kendi petrol yataklarına sahip olması mümkün değildir. Maddenin yakıt olarak potansiyeli keşfedildiğinde sanayileşmiş devletler öncelikle bu kaynaklara sahip olmak istemiştir. Doğrudan hâkim olamadıkları yerlerde de sömürgeler veya manda hâkimiyeti kurmuşlardır. Bunun için de bazen ekonomik bazen siyasi bazen de askerî tedbirler alarak kaynakları kontrol altında tutmaya çalışmışlardır. Bu süreç içerisinde Osmanlı Devleti bilinen başlıca petrol yataklarının en önemlilerinin bulunduğu büyük bir coğrafyada hâkimiyet sürmekteydi. Irak, Suriye, Libya, Suudi Arabistan, Basra Körfezi, Romanya ve Mısır gibi en zengin petrol rezervleri Osmanlı Devleti'nin elindeydi. Petrolün yakıt olarak kullanılmaya başlandığı 1870'li yıllardan sonra bu topraklar hızla Osmanlı Devleti'nin elinden çıkmaya başlamıştır. Nitekim I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan Sevr Antlaşması ile Osmanlı Devleti, zengin petrol yataklarının tamamını kaybetmiştir. Bu topraklar sanayileşmesini tamamlamış olan İngiltere ve Fransa'nın kontrolüne geçmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dünya Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu, petrol, motorlu taşıtlar, imtiyaz, Sanayi Devrimi, Romanya, Gelibolu, İskenderun, Van, Irak, Suriye, Musul, Kerkük.

Yazar:MUSTAFA AKYUL: **Osmanlı Devleti'nin yıkılmasında misyonerlik faaliyetlerinin etkileri (1839-1923) / The effects of the missionary in decadence of the Ottoman Empire (1839-1923)** / Danışman: Y.DOÇ.DR. H. AHMET SEZİKLİ / Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı / İslam Tarihi Bilim Dalı / Konu:Tarih = History / Dizin: Onaylandı / Yüksek Lisans / Türkçe / 2007 / 114 s.

İncil'i öğretme, Hıristiyan olmayanları bu dine kazandırma faaliyetleri? olarak ele alınan misyonerlik konusu bugün de gündemdeki yerini koruyan bir husustur. Bu çalışma; misyonerlik faaliyetlerinin Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına olan etkilerini ele alan bir araştırmadır.

Osmanlı Devleti'nin Batı ülkeleri karşısında zayıflamaya başlaması ve Batılı emperyalist güçlerin Osmanlı'ya karşı üstünlüğü ele geçirmesine paralel olarak misyonerlik faaliyetleri artmış, özellikle XIX. yüzyılda zirveye çıkmış, misyonerler bu dönem için 'altın çağ' ifadesini kullanmışlardır.

Misyonerler bu dönemde özellikle, Ermeni, Rum, Bulgar, Süryani ve Nasturi gibi azınlıkları hedef kitle olarak seçmişlerdir. Osmanlı topraklarında yüzyıllardır barış içinde yaşayan azınlıklar, misyonerlerin yapmış olduğu çalışmalarla, birer birer bağımsızlık mücadelesine girmişler, devletin parçalanmasında etkili olmuşlardır.

Misyonerlerin çalışmalarında en fazla öne çıkan unsur, 'yabancı okullar'dır. Misyonerleri en fazla destekleyen

Ülkelerin başında gelen Amerika ve İngiltere ile birlikte Rusya, Fransa gibi devletler Osmanlı topraklarında açmış oldukları okullarla, azınlıklar üzerinde büyük bir tesir oluşturmuşlardır. Misyonerlerin çalışmaları neticesinde Osmanlı Devleti, Bulgaristan, Yunanistan, Filistin, Irak, Mısır, Suudi Arabistan, Yemen ve Suriye'yi kaybetmiştir. 'Millet-i Sadıka' olarak adlandırılan Ermeniler, misyonerlik çalışmalarının etkisiyle devlete karşı ayaklanmışlardır.

Misyonerlik faaliyetleri, dini amaçlı çalışmalar olmaktan öte, Osmanlı Devleti'nin aleyhine, Batılı ülkelerin lehine siyasi, coğrafi, sosyal, ekonomik ve kültürel sonuçlar doğurmuştur. Bu çalışmalar neticesinde Osmanlı Devleti'nin, millet bütünlüğü kaybolmuş, yıkılma süreci hızlanmıştır.

Misyonerlik faaliyetlerine karşı Osmanlı Devleti zaman zaman tedbir alma girişimlerinde bulunmuş, düzenlemeler yapmış, ancak bu tedbirler tam manasıyla istenilen sonucu vermemiştir.

Özdemir, H. Ahmet : **Moğol istilâsı ve Abbâsi Devleti'nin yıkılışı (Cengiz ve Hülâgü dönemleri) (612-656/1216-1258)** / haz. H. Ahmet Özdemir.-- 1997. / 239 y. ; 28 cm. / (Doktora).-- Marmara Üniversitesi İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslâm Tarihi Bilim Dalı / (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Fayda)

Delice, Ali : **Mervan b. Muhammed ve Emevi devletinin yıkılışı** / haz. Ali Delice.-- 1998. / 248 y. ; 28 cm. (Doktora).-- Selçuk Üniversitesi İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslâm Tarihi Bilim Dalı (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Önkal)